

Identifying the Development Strategies of Recreational and Adventure Sports Tourism in Iran with the SOAR Approach

Mahsa Nazari Heris¹, Rasoul Faraji², Mahdi Bashiri³

1. Department of Sport Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran. E-mail: nazari.mahsa@gmail.com
2. Corresponding Author, Department of Sport Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran. E-mail: faraji@azaruniv.ac.ir
3. Department of Sport Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran. E-mail: bashiri@azaruniv.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received:

3 January 2023

Received in revised form:

18 January 2023

Accepted:

6 February 2023

Published online:

21 December 2024

Keywords:

*Adventure Sports,
Development of Sports
Tourism,
the SOAR Approach,
Tourism Capacities.*

ABSTRACT

Introduction: Iran, having many natural attractions, is one of the countries capable of attracting sports tourists, especially in the field of recreational and adventure sports. Accordingly, the aim of the current research was to identify the development strategies of recreational and adventure sports tourism in Iran with the SOAR approach.

Methods: The method of current qualitative exploratory research was conventional content analysis. Data were collected using semi-structured interviews with 17 experts and activists of recreational and adventure sports, who were selected based on a purposive sampling. Data were analyzed using open and axial coding. The validity of the codings was confirmed by reviewing and controlling the correctness of the extracted codes by two collaborating experts.

Results: Based on the findings, the components of diverse climatic capacity, supportive structure and richness of human resources were included in the main theme of strengths. The components of popularity, socio-cultural support, regional position of Iran and economic advantage were stand in the main theme of opportunities. Also, public reception, financial development, expansion of health and the vitality and development of adventure sports at championship levels were in the main theme of aspirations, and finally, the components of sports tourism development, job creation and business prosperity, improving the health status of community members, sustainable economic development and social development were categorized in the main theme of measurable results.

Conclusion: Paying attention to research and development, internal and external interactions, advertising development, management and planning requirements, using the media platform, education and culture, allocation of financial resources and economic support, development of infrastructure and development of safety and security are basic strategies for the development of recreational and adventure sports tourism capacity.

Cite this article: Nazari Heris, M., Faraji, R. & Bashiri, M. (2024). Identifying the development strategies of recreational and adventure sports tourism in Iran with the SOAR approach. *Sport Management Journal*, 16 (4), 5-18.

DOI:<http://doi.org/10.22059/JSM.2023.353363.3089>

Journal of Sport Management by [University of Tehran Press](http://www.ut.ac.ir) is licensed under [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)
| web site: <https://jrm.ut.ac.ir/> | Email: jrm@ut.ac.ir.

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press.

Extended Abstract

Conflict of interest: The authors have no conflicts of interest.

Acknowledgments: We are grateful to all the people who helped us in this article.

Introduction

Iran, having many natural attractions, is one of the countries capable of attracting sports tourists, especially in the field of recreational and adventure sports. Accordingly, the aim of the current research was to identify the development strategies of recreational and adventure sports tourism in Iran with the SOAR approach.

Methods

The method of current qualitative exploratory research was conventional content analysis. Data were collected using semi-structured interviews with 17 experts and activists of recreational and adventure sports, who were selected based on a purposive sampling. Data were analyzed using open and axial coding. The validity of the codings was confirmed by reviewing and controlling the correctness of the extracted codes by two collaborating experts.

Results

Based on the findings, the components of diverse climatic capacity, supportive structure and richness of human resources were included in the main theme of strengths. The components of popularity, socio-cultural support, regional position of Iran and economic advantage were stand in the main theme of opportunities. Also, public reception, financial development, expansion of health and the vitality and development of adventure sports at championship levels were in the main theme of aspirations, and finally, the components of sports tourism development, job creation and business prosperity, improving the health status of community members, sustainable economic development and social development were categorized in the main theme of measurable results.

Conclusion

Paying attention to research and development, internal and external interactions, advertising development, management and planning requirements, using the media platform, education and culture, allocation of financial resources and economic support, development of infrastructure and development of safety and security are basic strategies for the development of recreational and adventure sports tourism capacity.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

In conducting this research, all ethical points have been observed.

Funding:

Institutional financial resources were not used in this research.

Authors' contribution:

The contributions of the authors in this article are equal.

مدیریت ورزشی

شناسایی راهبردهای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در ایران با رویکرد SOAR

مهسا نظری هریس^۱، رسول فرجی^۲، مهدی بشیری^۳

۱. گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران. رایانامه: nazarii.mahsa@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران. رایانامه: faraji@azaruniv.ac.ir

۳. گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران. رایانامه: bashiri@azaruniv.ac.ir

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>مقدمه: ایران با داشتن جاذبه‌های طبیعی متعدد، یکی از کشورهای مستعد در جذب گردشگران ورزشی به‌ویژه در حوزه ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه است. از این‌رو هدف پژوهش حاضر شناسایی راهبردهای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه با رویکرد SOAR بود.</p> <p>روش پژوهش: پژوهش حاضر اکتشافی و روش آن کیفی از نوع تحلیل محتوای عرفی بود. داده‌ها با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۷ نفر از متخصصین و فعالان ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه جمع‌آوری شد که بر اساس نمونه‌گیری هدفمند ملاک‌مدار انتخاب شده بودند. داده‌ها با استفاده از کدگذاری باز و محوری تحلیل شدند. اعتبار کدگذاری‌ها نیز با بازبینی و کنترل صحت کدهای استخراج‌شده توسط دو نفر متخصص همکار تأیید شد.</p> <p>یافته‌ها: بر اساس یافته‌ها مقوله‌های ظرفیت اقلیمی متنوع، ساختار حمایتی و غنای منابع انسانی در تیم اصلی قوت‌ها قرار گرفتند. مقوله‌های محبوبیت و عامه‌پسندی، پشتوانه اجتماعی-فرهنگی، موقعیت منطقه‌ای ایران و مزیت اقتصادی در تیم اصلی فرصت‌ها، مقوله‌های استقبال عمومی، توسعه مالی، گسترش سلامتی و نشاط و توسعه ورزش‌های ماجراجویانه در سطوح قهرمانی در تیم اصلی آرمان‌ها، مقوله‌های توسعه گردشگری ورزشی، اشتغال‌زایی و رونق کسب‌وکارها، بهبود وضعیت سلامت افراد جامعه، توسعه اقتصادی پایدار و نیز توسعه اجتماعی در تیم اصلی نتایج قابل اندازه‌گیری دسته‌بندی شدند.</p> <p>نتیجه‌گیری: توجه به تحقیق و توسعه، تعاملات درون و برون‌سازمانی، توسعه تبلیغات، الزامات مدیریتی و برنامه‌ریزی، استفاده از بستر رسانه‌ها، آموزش و فرهنگ‌سازی، تخصیص منابع مالی و حمایت اقتصادی، توسعه زیرساخت‌ها و توسعه ایمنی و امنیت راهبردهای اساسی توسعه ظرفیت گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه است.</p>	<p>نوع مقاله: پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۳</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۱۰/۲۸</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۱۷</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۰/۰۱</p> <p>کلیدواژه‌ها:</p> <p>توسعه گردشگری ورزشی، رویکرد SOAR ظرفیت‌های گردشگری، ورزش‌های ماجراجویانه.</p>

استناد: نظری هریس، مهسا؛ فرجی، رسول؛ و بشیری، مهدی. (۱۴۰۳). شناسایی راهبردهای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در ایران با رویکرد SOAR. نشریه مدیریت ورزشی، (۴)، ۱۶-۵، ۱۸-۵.

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2023.353363.3089>

این نشریه علمی رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لایسنس کرییتیو کامنز (CC BY-NC 4.0) به نویسندگان واگذار کرده است. آدرس نشریه: <https://jrm.ut.ac.ir/> | ایمیل: jrm@ut.ac.ir

© نویسندگان.

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران.

مقدمه

گردشگری، یکی از بزرگ‌ترین و سودآورترین صنایع در جهان است و در بسیاری از کشورها از آن به‌مثابه راهبرد توسعه استفاده می‌شود. برنامه‌ریزان و سیاستگذاران توسعه نیز از صنعت گردشگری به‌عنوان رکن اصلی توسعه پایدار یاد می‌کنند که با برنامه‌ریزی اصولی و مناسب و شناسایی فرصت‌ها و محدودیت‌ها، نقش مؤثری در توسعه مناطق و در نتیجه توسعه ملی و تنوع‌بخشی به اقتصاد ملی دارد (درویشی و همکاران، ۲۰۲۰). ورزش نیز یکی از جاذبه‌های گردشگری است که در قیاس با سایر جاذبه‌ها، ظرفیت منحصربه‌فردی دارد که می‌تواند گردشگران زیادی را به خود جلب کند (خسروی مهر و همکاران، ۲۰۱۷). بی‌شک گردشگری ورزشی فرصتی برای توسعه همه‌جانبه و پایدار قلمداد می‌شود؛ چراکه از یک سو می‌تواند به رشد اقتصادی و تنوع فعالیت‌های جامعه بینجامد و از سوی دیگر با جذب مازاد نیروی انسانی، به ایجاد اشتغال و درآمدزایی برای ساکنان محلی کمک نماید (جاوید و همکاران، ۲۰۱۳). گردشگری ورزشی فراتر از یک صنعت، به پدیده‌ای اقتصادی و اجتماعی در جهان تبدیل شده است و بسیاری از کشورها با سرمایه‌گذاری فراوان تأثیرات و فواید این نوع گردشگری را به‌خوبی درک کرده‌اند و از آن به‌عنوان منبع مهمی برای بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، افزایش اشتغال و درآمد، توسعه زیرساخت‌ها و افزایش شهرت و برندسازی خود استفاده می‌کنند (خسروی مهر و همکاران، ۲۰۱۷).

طبیعت‌گردی همراه با فعالیت‌های ورزشی هیجان‌انگیز به ظهور نوع جدیدی از گردشگری منجر شده که به گردشگری ماجراجویانه^۱ معروف است. توسعه شهرنشینی و جدایی انسان از طبیعت به‌ناچار انسان را به سمت ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه سوق داده است تا از این طریق میل خود به طبیعت را ارضا کنند (زنده‌بودی و همکاران، ۲۰۲۱). امروزه دیگر ورزش‌های رقابتی رایج‌ترین بخش مشارکت در ورزش نیستند. شیوه‌های دیگر ورزش مانند ورزش تفریحی، آمادگی جسمانی و ورزش‌های افراطی و ماجراجویانه بسیار محبوبیت یافته و به اشکال جایگزین ورزش تبدیل شده است (کلت و راسل، ۲۰۰۹). توجه کشورهای مختلف در زمینه برنامه‌ریزی برای ورزش‌ها و تفریحات ماجراجویانه حاکی از آن است که این کشورها رویکردهای متفاوتی نسبت به این حوزه دارند. برای مثال همگانی کردن و تسهیل ورزش‌های ماجراجویانه نشانه‌ای از تلاش استرالیا در ترویج این فعالیت‌ها برای شهروندان علاقه‌مند است (کلت و راسل، ۲۰۰۹). نیوزلند، قطب ورزش‌های ماجراجویانه نیز، تأکید و تمرکز بالایی بر گردشگری ماجراجویانه دارد؛ بر همین اساس، شهر کوینزتاون^۲ نیوزلند سالانه پذیرای نیم میلیون گردشگر ماجراجوست (تورکیلدن، ۲۰۱۲). کشور ایران با وجود دارا بودن شرایط جغرافیایی، تاریخی، فرهنگی و داشتن قابلیت‌های طبیعی لازم، توان جذب گردشگران بسیاری را دارد. در همین زمینه معرفی قابلیت‌ها و توانمندی‌های موجود در کشور می‌تواند در توسعه گردشگری و به حرکت درآوردن چرخه اقتصادی کشور مؤثر باشد. وجود جاذبه‌های بی‌شمار طبیعی و شرایط اقلیمی مناسب برای رشته‌های ورزشی تفریحی و ماجراجویانه قابلیت‌های بالقوه فراوان ایران در این حوزه، برای بسیاری از علاقه‌مندان گردشگری، محققان و مسئولان حوزه گردشگری ثابت شده است. در همین زمینه عبدی‌نیان (۲۰۱۷) پتانسیل‌های طبیعی استان اصفهان و قرار گرفتن این استان از لحاظ جغرافیایی در مرکز کشور را به‌عنوان فرصتی مناسب برای انتخاب این استان در برپایی اردوهای تیم‌های ورزشی بیان کردند. در پژوهش محمودی و همکاران (۲۰۲۲) نیز به پتانسیل‌های طبیعی استان کردستان و تنوع آب‌وهوایی و چهار فصل این استان در مقصد گردشگری رویدادهای ورزشی و ساخت تفرجگاه و اقامتگاه‌های گردشگری رویدادهای ورزشی اشاره شده است. همچنین توجه به عوامل سیاسی و قانونی، اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی، محیطی و زیرساختی، اقتصادی، مدیریتی، امنیتی و ایمنی، فرهنگی و اجتماعی از جمله راهکارهای توسعه گردشگری ورزشی ماجراجویانه در استان اردبیل است که محرم‌زاده و ایمان‌زاده (۲۰۱۹) در پژوهش خود به آن اشاره کرده‌اند.

1. Adventure tourism

2. Kellett & Russell

3. Queenstown

4. Torkildsen

به نظر می‌رسد با وجود پتانسیل بسیار زیاد گردشگری ورزش‌های تفریحی^۱ و ماجراجویانه، رشد و توسعه چندانی در زمینه انجام ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه و جذب گردشگر در این حوزه در ایران صورت نگرفته و چشم‌انداز روشن و رویکرد مشخصی برای توسعه گردشگری ورزشی ماجراجویانه وجود ندارد. [کریمی و همکاران \(۲۰۲۰\)](#) موانع توسعه گردشگری ورزش ماجراجویانه را شامل عوامل اداری-مدیریتی، امکانات و تجهیزات، فردی، مالی و اقتصادی، امنیتی، روستاها و اطلاع‌رسانی عنوان کردند. [زنده‌بودی و همکاران \(۲۰۲۱\)](#) در پژوهش خود فقدان سازوکارهای مدیریتی، بستر محیطی و رفتاری مناسب را از عوامل علی عدم توسعه گردشگری ورزشی ماجراجویانه در استان خوزستان برشمردند. یکی از ابزارها و شیوه‌های شناسایی ظرفیت‌ها و برنامه‌ریزی راهبردی پی بردن به نقاط قوت و فرصت‌های توسعه در حوزه گردشگری و بالأخص گردشگری ورزشی، استفاده از رویکرد SOAR است ([استاوروس^۲ و همکاران، ۲۰۰۳](#)). [استاوروس و کول^۴ \(۲۰۱۴\)](#)، SOAR را به‌عنوان اجرای راهبرد با شناسایی نقاط قوت، فرصت‌ها، آرمان‌ها و نتایج قابل اندازه‌گیری، تعریف کرده‌اند. تحلیل SOAR شباهت زیادی به تحلیل SWOT دارد، با این تفاوت که در تحلیل SOAR تمرکز بیشتر روی نقاط مثبت است تا اعمالی که اکنون برای تحقق اهداف مفیدند، توسعه داده شوند ([دوائو^۵، ۲۰۱۵](#)). بر همین اساس، مسئله این است که آیا می‌توان از الگوی SOAR برای شناسایی ظرفیت‌ها و نیز راهبردهای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در ایران استفاده کرد یا نه؟

پژوهش‌های انجام‌گرفته در سال‌های اخیر بیشتر بر حوزه گردشگری ورزشی تمرکز داشته و پژوهش‌های اندک و مطالعات پراکنده‌ای در حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در کشور انجام گرفته است که بیشتر آنها نگاه خرد به مسئله گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه داشته و از نظر جغرافیایی محدود به یک شهر یا استان بوده‌اند که نتایج آنها قابلیت تعمیم اندکی به سایر مناطق جغرافیایی دارد و به‌طور جامع عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در ایران را پوشش نمی‌دهد. همچنین پژوهش‌هایی که از الگوهای قبلی همچون SWOT برای تحلیل وضعیت گردشگری ورزشی و بعضاً گردشگری ورزشی تفریحی و ماجراجویانه در ایران استفاده کرده بودند، کمتر نگرش مثبت به این پدیده داشته‌اند، اما الگوی SOAR نگرش کاملاً مثبت به این پدیده و ابعاد مختلف آن داشته و با این نگاه مثبت سعی در شناسایی ظرفیت‌ها و یا راهبردهای توسعه‌ای برای گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در ایران دارد. بنابراین اقلیم و جغرافیای منحصربه‌فرد ایران و موقعیت آن در مقایسه با کشورهای همجوار این ضرورت را ایجاد می‌کند که ظرفیت‌های این حوزه با استفاده از رویکردهای راهبردی جدید به‌منظور شناسایی قوت‌ها و فرصت‌های موجود در ورزش‌های ماجراجویانه و تفریحی بررسی شود و راهبردهایی در جهت توسعه این صنعت نوپا در کشور و تدوین برنامه‌های راهبردی برای جذب گردشگران در ورزش‌های ماجراجویانه و تفریحی فراهم شود. بی‌شک انجام پژوهش‌هایی با رویکرد راهبردی مثبت ضمن کمک به توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه، آرمان‌ها و چشم‌انداز دقیقی از توسعه این ورزش‌ها در اذهان عمومی و سیاستگذاران ایجاد خواهد کرد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع اکتشافی و روش آن کیفی از نوع تحلیل محتوای عرفی بود. در این پژوهش از روش قیاسی و بر اساس مدل راهبردی SOAR (قدرت‌ها، فرصت‌ها، آرزوها و نتایج) برای شناسایی راهبردهای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه استفاده شد. با توجه به اینکه تأکید این رویکرد، بر استفاده از ذی‌نفعان کلیدی مؤثر در برنامه‌ریزی راهبردی است، بنابراین برای استخراج داده‌ها و شناسایی مضمون‌های

1. Recreational Sports

2. Strengths, Opportunities, Aspirations, Results (SOAR)

3. Stavros

4. Stavros & Cole

5. Deveau

کلیدی با متخصصان این حوزه مصاحبه نیمه‌ساختاریافته شد. شرکت‌کنندگان در پژوهش، فعالان حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه و نیز استادان دانشگاهی و متخصصان علمی آشنا با موضوع پژوهش بودند که بر اساس نمونه‌گیری هدفمند ملاک‌مدار و استفاده از تکنیک گلوله‌برفی ۱۷ نفر از آنها انتخاب شدند و در پژوهش شرکت کردند. معیار ورود به پژوهش فعال بودن در حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه بر اساس سوابق و نیز معرفی انجمن ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه فدراسیون ورزش‌های همگانی، و همچنین استاد و محقق دانشگاهی آشنا با موضوع پژوهش و دارای تألیفات در زمینه ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه بود. برخی از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کننده‌های پژوهش در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان پژوهش

شماره	جنسیت	تحصیلات	سن	سمت و مرتبه علمی
۱	مرد	دکتری	۶۳	استاد دانشگاه، مدیریت ورزشی
۲	مرد	دکتری	۴۳	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۳	مرد	دکتری	۴۴	استاد دانشگاه، مدیریت ورزشی
۴	مرد	کارشناسی ارشد	۲۸	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۵	مرد	دکتری	۴۹	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۶	مرد	دکتری	۴۱	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۷	زن	کارشناسی ارشد	۲۸	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۸	زن	کارشناسی	۲۸	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۹	زن	کارشناسی ارشد	۲۸	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۱۰	مرد	دکتری	۳۱	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۱۱	زن	کارشناسی ارشد	۳۳	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۱۲	زن	کارشناسی ارشد	۲۸	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۱۳	زن	کارشناسی ارشد	۳۵	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۱۴	زن	کارشناسی ارشد	۳۸	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۱۵	مرد	دکتری	۶۱	استاد دانشگاه، مدیریت ورزشی
۱۶	زن	کارشناسی ارشد	۳۰	فعال حوزه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه
۱۷	مرد	دکتری	۴۳	استاد دانشگاه، مدیریت ورزشی

برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و با طرح پرسش باز در بازه ۳۰ تا ۹۰ دقیقه‌ای انجام گرفت. فرایند انتخاب نمونه و انجام مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت. در مصاحبه پانزدهم، داده‌ها به اشباع نظری رسیدند و ادامه مصاحبه‌ها صرفاً برای اطمینان از صحت یافته‌ها انجام گرفت. به‌منظور تحلیل و بررسی دقیق، مصاحبه‌ها با رضایت شرکت‌کننده‌ها ضبط شد. پس از پایان هر مصاحبه، محتوای آنها به‌صورت کامل تایپ شد و به‌منظور استخراج مفاهیم اولیه (زیرمقوله‌ها)، کدگذاری باز (اولیه) روی داده‌ها انجام گرفت. پس از انجام همه مصاحبه‌ها و استخراج کدهای اولیه، اقدام به کدگذاری محوری شد. در نهایت نسبت به طبقه‌بندی تم‌های استخراج‌شده با استفاده از رویکرد SOAR اقدام شد. مشارکت پیوسته پژوهشگر در روند جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آنها، ارجاع متن مکتوب مصاحبه‌ها به مشارکت‌کننده‌ها و اخذ تأیید آنها، بازبینی و کنترل صحت کدهای استخراج‌شده و کدگذاری مجدد مصاحبه‌ها توسط دو متخصص همکار و آشنا به موضوع پژوهش و نیز روش تحقیق کیفی، به‌عنوان روش‌های تأیید قابلیت اعتماد در این پژوهش بودند. همچنین به‌منظور بررسی قابلیت اطمینان ابزار پژوهش از روش قابلیت اطمینان بین دو کدگذار استفاده شد. در روش توافق درون‌موضوعی دو کدگذار، از یکی از استادان مدیریت ورزشی آشنا به روش پژوهش کیفی و نیز موضوع پژوهش، درخواست شد تا به‌عنوان کدگذار ثانویه در پژوهش مشارکت کند. در ادامه محقق به‌همراه این همکار پژوهش، تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کرد و درصد توافق درون‌موضوعی (شاخص قابلیت اطمینان) به مقدار ۰/۹۲ محاسبه شد.

یافته‌های پژوهش

حاصل کدگذاری باز داده‌های کیفی در خصوص سؤال اصلی پژوهش تحت عنوان شناسایی راهبردهای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه، استخراج ۲۵۴ کد اولیه (واحد معنایی) از ۱۷ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با متخصصان این حوزه بود که پس از بررسی و جمع‌بندی کدهای تکراری، ۱۹۵ کد اولیه (زیرمقوله) در مرحله کدگذاری محوری تحلیل شد^۱ و ۲۵ مقوله فرعی و ۵ تم یا مقوله اصلی از آن استخراج شد (جدول ۲).

جدول ۲. کدگذاری باز و محوری داده‌ها

تم (مقوله اصلی)	مقوله فرعی	کدهای اولیه
قوت‌ها	ظرفیت اقلیمی متنوع	جغرافیای متنوع / تنوع آب‌وهوایی / وجود بسترها و ظرفیت‌های طبیعی در اجرای این ورزش‌ها/ وجود مناطق مناسب برای رشته‌های خاص / پتانسیل بالا در فضای آزاد و طبیعت‌های بکر
	ساختار حمایتی	وجود فدراسیون برای این ورزش‌ها/ انجمن‌های فعال استانی / وجود ایده‌های نو و خلاقانه در مدیریت و توسعه این ورزش‌ها/ سرمایه‌گذاری در ساخت اماکن مصنوعی ورزشی این رشته‌ها / داشتن محیط رقابتی کم‌تر
فرصت‌ها	غناي منابع انسانی	ترکیب جوان جمعیت کشور/ وجود متخصصان توانمند ورزشی/ وجود افراد علاقه‌مند به کار در حوزه گردشگری/ وجود فارغ‌التحصیلان مدیریت گردشگری در کشور/ وجود افراد باتجربه و فعال در ورزش‌های ماجراجویانه
	محبوبیت و عامه‌پسندی	امکان بهره‌گیری از این ورزش‌ها در پر کردن اوقات فراغت/ داشتن هیجان بالا و تجربه خوشایند ورزشی/ محبوبیت این رشته‌ها/ توجه رسانه‌ها به این رشته‌ها / توانایی پرداختن به این ورزش‌ها توسط عموم مردم
مزیت اقتصادی	پشتوانه اجتماعی - فرهنگی	تنوع فرهنگی/ شرایط مناسب برای بوم‌گردی/ ظرفیت بالای پذیرش در جامعه / تعدد فعالان ورزش‌های تفریحی/ وجود بازی‌های بومی فراوان/ وجود NGOهای فعال در این حوزه
	موقعیت منطقه‌ای ایران	ظرفیت بالای کشور در مقایسه با کشورهای همجوار/ همسایه بودن با کشورهای اسلامی/ کثرت کشورهای همسایه همجوار / تنوع و بکر بودن مناطق گردشگری ایران برای گردشگران خارجی
آرمان‌ها	مزیّت اقتصادی	حمایت بخش خصوصی / وجود سرمایه‌گذاری‌های داخلی در گردشگری ورزشی/ حمایت دولت از سرمایه‌گذاران / پایین بودن هزینه‌ها در ایران برای گردشگران خارجی
	استقبال عمومی	افزایش میزان استقبال مردم جامعه و مسئولان/ توسعه سرمایه‌گذاری در این حوزه / مقبولیت در بین آحاد جامعه
نتایج قابل اندازه‌گیری	توسعه مالی	کسب درآمد ملی از گردشگری/ تأثیر درآمد این ورزش‌ها بر بودجه کشور/ تسهیل حضور و فعالیت علاقه‌مندان و سرمایه‌گذاران در این بخش
	گسترش سلامتی و نشاط	ارتقای شاخص‌های سلامت‌محور در جامعه/ بهره‌گیری از این ورزش‌ها در پر کردن اوقات فراغت/ جلوگیری از افسردگی و کاهش تنش‌های روانی/ تخلیه هیجان
توسعه اجتماعی	توسعه ورزش‌های ماجراجویانه در سطوح قهرمانی	افزایش میزان پیشرفت در ورزش‌های قهرمانی/ توسعه باشگاه‌های ورزشی ماجراجویانه/ راه‌یابی به مسابقات ملی و بین‌المللی در برخی از این رشته‌ها (صخره‌نوردی، موج‌سواری و ...)/ میزبانی رقابت‌های بین‌المللی
	توسعه گردشگری ورزشی	رونق گردشگری داخلی/ جذب گردشگران خارجی/ توسعه مشارکت علاقه‌مندان داخلی و خارجی در این ورزش‌ها/ ترویج فرهنگ ورزش/ بسط و گسترش رشته‌های ورزشی ماجراجویانه
توسعه اقتصادی پایدار	اشتغال‌زایی و رونق کسب‌وکارها	ایجاد و رونق کسب‌وکارهای مرتبط/ توسعه کسب‌وکارهای غیرمرتبط/ معرفی مکان‌های جدید ورزشی و سرمایه‌گذاری در آنها
	بهبود وضعیت سلامت افراد جامعه	افزایش شادی و نشاط فردی و اجتماعی/ غنی‌سازی اوقات فراغت/ افزایش سلامت جسمانی
توسعه اجتماعی	افزایش تولید ناخالص ملی/ افزایش درآمدهای دولتی و غیردولتی/ کسب درآمد اقتصادی از تولیدات غیرنفتی/ رهایی از وابستگی به درآمد نفت/ جذب سرمایه/ بازده بالای مالی/ کمک مالی به حاکمیت/ ورود ارز به کشور	افزایش تولید ناخالص ملی/ افزایش درآمدهای دولتی و غیردولتی/ کسب درآمد اقتصادی از تولیدات غیرنفتی/ رهایی از وابستگی به درآمد نفت/ جذب سرمایه/ بازده بالای مالی/ کمک مالی به حاکمیت/ ورود ارز به کشور
	افزایش انسجام اجتماعی/ کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی/ توسعه روابط بین‌فردی/ بهبود کیفیت زندگی/ شناخته شدن به عنوان کشور گردشگرپذیر/ افزایش امید به زندگی/ افزایش رضایت اجتماعی	افزایش انسجام اجتماعی/ کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی/ توسعه روابط بین‌فردی/ بهبود کیفیت زندگی/ شناخته شدن به عنوان کشور گردشگرپذیر/ افزایش امید به زندگی/ افزایش رضایت اجتماعی

^۱ به علت محدودیت حجم مقاله تنها به بیان چند مفهوم اولیه در هر مقوله بسنده شده است.

توجه به تحقیق و توسعه	افزایش کمی و کیفی پژوهش‌های مرتبط/ ایجاد بانک اطلاعاتی مناسب/ پرهیز از رویه غیرعلمی/ عملی کردن یافته‌های تحقیقاتی
تعاملات درون و برون‌سازمانی	هماهنگی بین سازمان‌های دخیل/ هماهنگی با تورهای مسافرتی/ ایجاد هماهنگی بین ذی‌نفعان در بخش‌های مختلف/ تعامل سازمان گردشگری و ورزشی و توسعه روستایی
توسعه تبلیغات	تمرکز بر تبلیغات در کشورهای مسلمان منطقه/ استقبال از کشورهای همسایه/ شناساندن منابع و ظرفیت‌های کشور در سطح جهانی/ تهیه اطلس ورزش‌های ماجراجویانه
الزامات مدیریتی و برنامه‌ریزی	برنامه‌ریزی در راستای توسعه گردشگری و بهره بردن از متخصصان/ تغییر نگرش نسبت به توریسم و گردشگری/ استفاده از ظرفیت مناطق کمتر شناخته‌شده/ بررسی میزان علاقه مردم در هر منطقه
راهبردها	استفاده از بستر رسانه‌ها
	شناساندن از طریق رسانه‌ها/ پوشش خبری/ استفاده از شبکه‌های اجتماعی/ ساخت مستند و معرفی رشته‌ها و محل‌ها / استفاده از رسانه‌های جمعی
توجه به آموزش و فرهنگ‌سازی	برگزاری دوره‌های آموزشی/ آموزش در مدارس و دانشگاه‌ها/ برگزاری فستیوال و جشنواره/ آموزش به علاقه‌مندان
تخصیص منابع مالی و حمایت اقتصادی	رفع مشکلات اقتصادی مانند تورم/ تخصیص بودجه/ سرمایه‌گذاری مداوم/ ارائه تسهیلات بانکی/ تشویق سرمایه‌گذاران/ حمایت از کارآفرینان/ استفاده از ظرفیت بخش خصوصی
توسعه زیرساخت‌ها	توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل جهت حذف مشکلات ناشی از طولانی بودن مسیر دسترسی/ توسعه امکانات اختصاصی سایت‌های گردشگری/ ایجاد زیرساخت‌های مناسب همچون کمپ‌ها و فروشگاه‌ها
توسعه ایمنی و امنیت	استقرار گروه‌های امدادی در نزدیک سایت‌های گردشگری ماجراجویانه/ امنیت بخشی به سایت‌ها/ تقویت احساس امنیت علاقه‌مندان / تجهیز نقاط گردشگری تفریحی و ماجراجویانه به تجهیزات ایمنی و کمک‌های اولیه و امکانات مخابراتی جهت تماس‌های اورژانسی و استفاده از برنامه‌های ناوبری و جهت‌یابی

مهم‌ترین داده‌های جدول ۲ بر اساس رویکرد SOAR به شرح ذیل است:

قوت‌ها: بر اساس داده‌های جدول ۲ مقوله‌های ظرفیت اقلیمی متنوع، ساختار حمایتی و غنای منابع انسانی در تم اصلی قوت‌ها قرار گرفتند. در تحلیل SOAR، این بخش به برجسته‌ترین نقاط صنعت مورد بررسی اشاره دارد. در این قسمت باید به تمام ظرفیت‌ها، مهارت‌ها و موفقیت‌ها (چه بزرگ و چه کوچک) توجه کرد. جغرافیای متنوع، وجود بسترها و ظرفیت‌های طبیعی در اجرای ورزش‌های ماجراجویانه، وجود فدراسیون ورزش‌های ماجراجویانه و تفریحی، ترکیب جوان جمعیت کشور، وجود متخصصان توانمند ورزشی و همچنین وجود افراد باتجربه و فعال در ورزش‌های ماجراجویانه در ایران از جمله مفاهیم اولیه استخراج‌شده از مصاحبه با متخصصان در این مقوله بودند. در همین زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۱۱ به این نکته اشاره کرده است که «کشور ایران از ظرفیت‌های بالایی جهت توسعه ورزش‌های ماجراجویانه و تفریحی و گردشگری برخوردار است. تنوع اقلیم و آب‌وهوا در یک فصل در مناطق جغرافیایی مختلف در ایران می‌تواند امکان بهره‌برداری مناسب از این صنعت نوپا را فراهم آورد». همچنین مصاحبه‌شونده دیگری (شماره ۳) با تأکید بر ظرفیت بالای کشور در جهت توسعه ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه به این نکته اشاره کرد که «خوشبختانه به اندازه کافی منابع مالی و منابع انسانی ماهر به‌منظور توسعه ورزش‌های ماجراجویانه در کشور وجود دارد». مصاحبه‌شونده شماره ۶ در خصوص قوت‌های پیش‌روی ورزش‌های ماجراجویانه در کشور معتقد بود که «مورد توجه قرار گرفتن این دسته از ورزش‌ها در گروه‌های سنی مختلف از نوجوانان گرفته تا افراد میانسال و علاقه‌مند و مشارکت افراد فارغ از جنسیت آنها در این ورزش‌ها به‌منظور تجربه و تخلیه هیجانات می‌تواند نقطه قوتی باشد».

فرصت‌ها: مقوله‌های محبوبیت و عامه‌پسندی، پشتوانه اجتماعی- فرهنگی، موقعیت منطقه‌ای ایران و مزیت اقتصادی در تم اصلی فرصت‌ها قرار گرفتند. در این بخش از مدل SOAR باید به دنبال فرصت‌ها و شانس‌هایی بود که پیش‌روی این صنعت قرار دارند. این قسمت مربوط به شرایط خارجی است که قابلیت سودآوری دارند و تمرکز آن بر رفع نیازهای برآورده‌نشده ذی‌نفعان است. منابع طبیعی دست‌نخورده و بکر، علاقه‌مندی بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در این حوزه، فرهنگ هیجانی و جست‌وجوگر مردم، ظرفیت بالای کشور در مقایسه با کشورهای همجوار، پایین بودن هزینه‌های ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در ایران برای گردشگران خارجی و

امکان بهره‌گیری از ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه به سبب هیجان بالای آنها در پُر کردن اوقات فراغت افراد جامعه از مهم‌ترین و پرتکرارترین مفاهیم اولیه مستخرج از مصاحبه‌های انجام گرفته در این بخش بودند. به عقیده مصاحبه‌شونده شماره ۷ «شرایط اقتصادی کشور و رویکرد کسب درآمد اقتصادی از تولیدات غیرنفتی و علاقه روزافزون گردشگران و قشر جوان به گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه را می‌توان به‌عنوان فرصتی برای توجه هر چه بیشتر به گردشگری ورزش ماجراجویانه و تفریحی در نظر گرفت». مصاحبه‌شونده شماره ۱۷ نیز در خصوص فرصت‌های اقتصادی پیشروی این صنعت معتقد بود که «پایین بودن ارزش ریال در مقابل خیلی از ارزهای خارجی، فرصت مناسبی برای سفر گردشگران خارجی به ایران و انجام ورزش‌های تفریحی و فعالیت‌های ماجراجویانه است که می‌بایست از این فرصت طلایی استفاده کرد و زیرساخت‌های مربوط به این رشته‌ها را در مناطق مختلف کشور توسعه داد».

آرمان‌ها: در تم اصلی آرمان‌ها، مقوله‌های استقبال عمومی، توسعه مالی، گسترش سلامتی و نشاط و نیز توسعه ورزش‌های ماجراجویانه در سطوح قهرمانی قرار گرفتند. در تحلیل SOAR، این بخش مربوط به بلندپروازی‌های یک سازمان است که در چارچوب این چشم‌انداز، یک سازمان به‌خوبی می‌تواند از نقاط قوت فعلی خود استفاده کند. مصاحبه‌شونده شماره ۹ در خصوص آرمان‌ها و چشم‌اندازهای مورد توجه در صنعت گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه به توسعه این ورزش در کشور و امکان حضور ورزشکاران ایرانی برخی از این رشته‌ها به بازی‌های بین‌المللی اشاره کرد. همچنین مصاحبه‌شونده دیگری (شماره ۷) در این زمینه بیان کرد: «آرزوی ما این است که با توسعه این نوع از گردشگری در کشور با توجه به پتانسیل بالای آن بتوان شرایط اقتصادی را بهبود بخشید و از اتکای کشور به درآمد نفتی کاست». همچنین مصاحبه‌شونده شماره ۱ معتقد بود «با توجه به جمعیت جوان کشور و میل به انجام ورزش‌های هیجانی در میان خانواده‌ها، انتظار می‌رود با توسعه امکانات و زیرساخت‌ها بتوان بعد همگانی این ورزش و جنبه پُر کردن اوقات فراغت را توسعه داد».

نتایج قابل اندازه‌گیری: در تم اصلی نتایج قابل اندازه‌گیری، مقوله‌های توسعه گردشگری ورزشی، اشتغال‌زایی و رونق کسب‌وکارها، بهبود وضعیت سلامت افراد جامعه، توسعه اقتصادی پایدار و نیز توسعه اجتماعی شناسایی شدند. توسعه مشارکت علاقه‌مندان داخلی و خارجی، بسط و گسترش رشته‌های ورزشی ماجراجویانه، افزایش شادی و نشاط فردی و اجتماعی و غنی‌سازی اوقات فراغت، توسعه مشاغل مرتبط، افزایش تولید ناخالص ملی و کسب درآمد اقتصادی از تولیدات غیرنفتی از جمله کدهایی در این بخش بودند که بیشتر مصاحبه‌شونده‌ها بر آن تأکید داشتند. در همین زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۱۳ معتقد بود که «ثمره و نتیجه توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه یک مقوله چندوجهی است و نتایج توسعه آن را می‌توان در ابعاد فرهنگی، سلامت جامعه و خانواده، ورزش‌های قهرمانی و حضور در میادین بین‌المللی و به‌خصوص در بُعد اقتصادی و ارزی مشاهده کرد».

راهبردها: در نهایت مقوله‌های توجه به تحقیق و توسعه، تعاملات درون و برون‌سازمانی، توسعه تبلیغات، الزامات مدیریتی و برنامه‌ریزی، استفاده از بستر رسانه‌ها، توجه به آموزش و فرهنگ‌سازی، تخصیص منابع مالی و حمایت اقتصادی، توسعه زیرساخت‌ها و توسعه ایمنی و امنیت به‌عنوان راهبردهای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه شناسایی شدند. ترغیب و تشویق سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی، تبلیغ و معرفی پتانسیل‌های طبیعی و جغرافیایی مناطق مختلف کشور از طریق مستندهای رسانه‌ای، توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل در مسیرها، توسعه امکانات اختصاصی سایت‌های گردشگری، ایجاد زیرساخت‌های مناسب، اقدامات فرهنگی جهت فرهنگ‌پذیری عموم جامعه و برگزاری فستیوال و جشنواره‌ها به‌منظور معرفی ورزش‌های ماجراجویانه و تجهیز نقاط گردشگری تفریحی و ماجراجویانه به تجهیزات ایمنی و کمک‌های اولیه و امکانات مخابراتی جهت تماس‌های اورژانسی و استفاده از برنامه‌های ناوبری و جهت‌یابی پرتکرارترین کدهای استخراج شده در این تم بودند. مصاحبه‌شونده شماره ۶ در خصوص اهمیت توجه به راهبردهای موجود در این حوزه معتقد بود که «برگزاری منظم و دوره‌ای جشنواره‌های ورزشی-تفریحی در نقاط مختلف جغرافیایی به‌منظور معرفی این فعالیت‌ها و توسعه میزان مشارکت اقشار مختلف جامعه می‌تواند در توسعه گردشگری ماجراجویانه و افزایش مشارکت خانواده‌ها و ورزشکاران مؤثر باشد». همچنین مصاحبه‌شونده دیگری (شماره ۸) ضمن تأکید بر پتانسیل‌های کشور در توسعه گردشگری

ورزش‌های ماجراجویانه و تفریحی «به ضرورت توجه رسانه‌ها در ساخت مستند و معرفی و نمایش ورزش‌های ماجراجویانه اشاره کرد». همچنین مصاحبه‌شونده شماره ۵ در ارتباط با اهمیت توسعه ایمنی و امنیت گردشگران ورزشی این چنین بیان کرد: «لازم است نسبت به توسعه امکانات مخابراتی جهت تماس‌های اورژانسی و استفاده از برنامه‌های ناوبری و جهت‌یابی اقدامات لازم انجام شود و با تجهیز نقاط گردشگری تفریحی و ماجراجویانه به تجهیزات ایمنی و کمک‌های اولیه، احساس امنیت افراد بهبود یابد».

بحث و نتیجه‌گیری

گردشگری در هر کشوری چه توسعه‌یافته و چه در حال توسعه، دربردارنده منافع اقتصادی و اجتماعی بسیاری است؛ از این رو برنامه‌ریزی برای توسعه و گسترش آن اهمیت فراوانی دارد. با توجه به اهمیت گردشگری و همچنین رشد روزافزون گردشگری ماجراجویانه در سال‌های اخیر، فعالیت‌های ورزشی ماجراجویانه نرخ رشد زیادی در سراسر جهان داشته‌اند (ایمونن^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). از این رو کشورهای زیادی سعی در توسعه این دسته از ورزش‌ها و به تبع آن گردشگری مرتبط با این رشته‌های ورزشی دارند. بی‌شک هیچ توسعه‌ای بی‌نیاز از اقدامات علمی و پژوهش‌های مناسب نخواهد بود؛ بنابراین پژوهش کیفی حاضر نیز با هدف شناسایی راهبردهای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه ایران با رویکرد SOAR انجام گرفته است. رویکرد راهبردی SOAR با استفاده از پارادایم مثبت‌اندیشی برای ایجاد تغییر پایدار و ایجاد هم‌افزایی در فرایند برنامه‌ریزی از مؤلفه‌های قوت، فرصت و آرمان‌ها (آرزوهای آینده) به منظور دستیابی به نتایج قابل اندازه‌گیری و معقول و نیز راهبردهای توسعه بهره می‌برد. در این رویکرد، به جای تمرکز بر مشکلات، ضعف‌ها و تهدیدها به شناسایی نقاط قوت کنونی و فرصت‌های سودبخش پرداخته می‌شود. بر همین اساس، نتایج نشان داد که نقاط قوت شناسایی‌شده برای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه شامل ظرفیت اقلیمی متنوع، ساختار حمایتی و غنای منابع انسانی هستند. وجود اشتیاق و علاقه به ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در افراد جامعه، تنوع آب‌وهوایی و وجود چهار فصل کامل در کشور، وجود منابع طبیعی و جغرافیای مناسب در کشور برای رشته‌های مختلف ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه، وجود علاقه، انگیزه و روحیه بالا در جوانان برای این ورزش‌ها، مهیج بودن این ورزش‌ها و وجود انعطاف‌پذیری، خلاقیت، نوآوری در رشته‌های ورزشی تفریحی و ماجراجویانه همسو با وجود فدراسیون‌های ورزش‌های ماجراجویانه و تفریحی و ترکیب جوان کشور و علاقه‌مند به تجربه ورزش‌های ماجراجویانه از جمله قوت‌های شناسایی‌شده در گردشگری ورزش‌های ماجراجویانه و تفریحی هستند که نتایج این بخش از پژوهش با نتایج تحقیقات مجیدی و محرمزاده (۲۰۱۶) و عبدی‌نیا (۲۰۱۷) همسوست. تمایل به تداعی خاطرات خوش گذشته در گردشگری ورزشی نتایج تحقیق محمودی و همکاران (۲۰۱۷) در حوزه گردشگری ورزشی بود که با نتایج این بخش از تحقیق همسوست. مجیدی و محرمزاده (۲۰۱۶) نیز در تحقیق خود وجود مناطق طبیعی متنوع را به‌عنوان بالاترین قوت در گردشگری در نظر گرفتند و بر توجه به نقاط قوت بالقوه در توسعه گردشگری تأکید کردند. مرتضایی و کلاته (۲۰۲۲) معتقدند که تنوع آب‌وهوایی و اقلیم‌های متفاوت در یک منطقه، گستردگی صنعت گردشگری و امکان وجود فعالیت‌های گردشگری و گردشگری ورزشی را در فصول مختلف سال فراهم می‌کند که با نتایج پژوهش حاضر همسوست. رستم‌کلایی و پورسلطانی (۲۰۱۹) نیز استفاده از نیروی انسانی متخصص و مدیریت صحیح را از جمله اقدامات مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی بیان کردند. با توجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت که نقاط قوت بسیاری در کشور وجود دارد که مسئولان و دست‌اندرکاران می‌توانند به‌منظور توسعه و ترویج هرچه بیشتر گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در کشور به آنها توجه کنند و مبنای برنامه‌ریزی‌های خود قرار دهند. به‌طور مثال وجود جوانان مستعد، وجود متخصصان زبده، داشتن جمعیت جوان و جویای کار در زمینه نیروی انسانی و منابع طبیعی خوب، مناطق خاص و جذاب، پتانسیل بالا در فضای آزاد و طبیعت‌های بکر و موقعیت دریایی مناسب از دیگر نقاط قوت کشور برای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه هستند که مدیران و مسئولان مربوط می‌توانند از آنها در راه توسعه و پیشرفت این نوع ورزش‌ها استفاده کنند.

^۱. Immonen

همراستا با شناسایی قوت‌های موجود در حوزه توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه، نتایج نشان داد که فرصت‌های بی‌شماری نیز در این حوزه در ایران وجود دارد که در چهار دسته محبوبیت و عامه‌پسندی، پشتوانه اجتماعی- فرهنگی، موقعیت منطقه‌ای ایران و مزیت اقتصادی قرار می‌گیرند. وجود روحیه هیجان‌طلبی در اقشار مختلف جامعه، ظرفیت بالای کشور در مقایسه با کشورهای همجوار، کثرت کشورهای همسایه همجوار با کشور، ارزان بودن این تفریحات در مقایسه با کشورهای همسایه و وجود سازمان‌های مردم نهاد فعال و تورهای ورزشی در این حوزه از جمله نتایج این بخش از پژوهش بودند که با بخشی از نتایج تحقیقات [عبدی‌نیا](#) (۲۰۱۷) و [بیگی](#) (۲۰۲۱) همسوست. [بیگی](#) (۲۰۲۱) در پژوهش خود ضمن معرفی ویژگی‌های جذب گردشگر ورزشی، بر ضرورت توجه دست‌اندرکاران گردشگری و ورزش به شرایط اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی در توسعه گردشگری ورزشی متناسب با فرصت‌های موجود، تأکید کردند. فرصت‌های بسیاری در کشور وجود دارد و در صورت مدیریت و برنامه‌ریزی مناسب، می‌توان از این فرصت‌ها استفاده کرد و پیشرفت چشمگیری در زمینه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه داشت.

آرمان‌های شناسایی‌شده برای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در پژوهش حاضر شامل مقولات استقبال عمومی، توسعه مالی، گسترش سلامتی و نشاط و توسعه ورزش‌های ماجراجویانه در سطوح قهرمانی است. تسهیل حضور و فعالیت علاقه‌مندان و سرمایه‌گذاران در این حوزه، کسب درآمد ملی از گردشگری و تأثیر درآمد این ورزش‌ها بر بودجه کشور از جمله آرمان‌هایی است که می‌تواند در نتیجه توسعه گردشگری در بخش مالی تحقق یابد. افزایش میزان شاخص‌های سلامت محور در جامعه، کاهش میزان ابتلا به بیماری‌های جسمی و روانی، گذران اوقات فراغت با استفاده از ورزش‌های ماجراجویانه در مقوله گسترش سلامتی و نشاط و توسعه باشگاه‌های ورزشی ماجراجویانه، راه پیدا کردن به مسابقات ملی و بین‌المللی در برخی از این رشته‌ها (صخره‌نوردی، موج‌سواری و غیره) در مقوله قهرمان‌پروری در ورزش‌های ماجراجویانه و افزایش میزان استقبال مردم جامعه، افزایش میزان استقبال مسئولان و توسعه سرمایه‌گذاری در این حوزه در مقوله استقبال عمومی آرمان‌هایی هستند که در صورت توجه به قدرت‌ها و فرصت‌ها می‌تواند تحقق یابد.

بخش دیگری از یافته‌های پژوهش حاضر، نتایج قابل اندازه‌گیری شناسایی‌شده برای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه شامل توسعه گردشگری، اشتغال‌زایی و رونق کسب‌وکارها، بهبود وضعیت سلامت افراد جامعه، توسعه اقتصادی و توسعه اجتماعی پایدار است. بر اساس نتایج پژوهش [زیتونلی و همکاران](#) (۲۰۱۲) گردشگری ورزشی سبب ایجاد اشتغال، افزایش درآمد و عدم مهاجرت جوانان بومی می‌شود. [فراهانی و پورسلطانی](#) (۲۰۱۷) نیز در تحقیق خود به قابلیت‌ها و توانمندی‌های کم‌نظیر ایران در حوزه گردشگری ورزشی، اشتغال‌زایی و کسب درآمد از این طریق و درصد بالای جوان متخصص جویند کار در کشور در جهت توسعه اشتغال‌زایی گردشگری ورزشی اشاره کرده‌اند. با توجه به نتایج پژوهش می‌توان گفت که توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه، نه تنها جامعه ورزشی علاقه‌مند به این رشته‌های ورزشی، بلکه تمامی اقشار جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد و پیشرفت‌ها و رونق‌های چشمگیری برای تمام احاد جامعه در پی خواهد داشت. بنابراین با مدیریت مناسب و برنامه‌ریزی دقیق و مدون، می‌توان به این امر مهم رسید و جامعه‌ای پویا و زنده داشت که در مسیر توسعه‌یافتگی قدم برمی‌دارد.

در نهایت مقوله‌های توجه به تحقیق و توسعه، تعامل و مشارکت درون و برون‌سازمانی، توسعه تبلیغات، الزامات مدیریتی و برنامه‌ریزی، استفاده از بستر رسانه‌ها، توجه به آموزش و فرهنگ‌سازی، تخصیص منابع مالی و حمایت اقتصادی و توسعه زیرساخت‌ها و ایمنی و امنیت آنها به‌عنوان راهبردهای توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه شناسایی شدند. رسانه‌ها و فناوری‌های ارتباطی با سرعتی غیرقابل تصور پیشرفت کرده و تمام سطوح فعالیت‌های انسانی را تحت سیطره خود قرار داده‌اند. رسانه‌ها با داشتن نقش‌هایی چون فرهنگ‌سازی، آموزش، اطلاع‌رسانی و ایجاد مشارکت اجتماعی در توسعه صنعت گردشگری و گردشگری ورزشی نقش تعیین‌کننده‌ای دارند. [جاوید و همکاران](#) (۲۰۱۳) در یافته‌های خود بر نقش اینترنت و رسانه‌های نوین در توسعه گردشگری ورزشی اشاره نموده‌اند و آن را از پراهمیت‌ترین ابزار بازاریابی گردشگری معرفی کرده‌اند. از این رو می‌توان با طراحی و تبیین وب‌سایت‌های جامع برای بازاریابی جاذبه‌هایی که پتانسیل‌های گردشگری ورزشی دارند و بازنمایی امنیت این مناطق در این وب‌سایت‌ها، به توسعه این صنعت اقدام کرد. [کریمی و همکاران](#) (۲۰۲۰) نیز در پژوهش خود آموزش و فرهنگ‌سازی، مدیریت اماکن و رویداد را به‌عنوان راهکار توسعه

گردشگری ورزشی معرفی کردند. با در نظر گرفتن راهبردهای ارائه شده مانند حمایت از انجام و کاربردی کردن پژوهش‌های انجام در این زمینه، ایجاد هماهنگی‌های لازم بین سازمان‌های متولی، بهبود روابط بین‌المللی با کشورهای خارجی و همچنین دقت و توجه بیش از پیش به زیرساخت‌ها و نکات مربوط به مسائل امنیتی و اقتصادی، مدیران و مسئولان حوزه ورزش‌های ماجراجویانه و تفریحی می‌توانند قدمی بزرگ در جهت توسعه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه بردارند. همسو با نتایج پژوهش جاری، نتایج تحقیق [زنده‌بودی و همکاران \(۲۰۲۱\)](#) نیز حاکی از آن بود که مؤلفه‌هایی همچون توسعه آموزش و پژوهش، تربیت نیروی انسانی، بسترسازی فرهنگی، آگاهی بخشی عمومی و ملاحظه فردی مشتریان به‌عنوان عوامل میانجی یا مداخله‌گر می‌توانند در توسعه و گسترش گردشگری ورزش‌های ماجراجویانه تأثیرگذار باشند. [علی‌آبادی و حسامی \(۲۰۱۵\)](#) نیز در تحقیق خود همسو با نتایج تحقیق حاضر سرمایه‌گذاری در ساخت اماکن ورزشی با تجهیزات کامل ایمنی، تأمین زیرساخت‌های لازم برای ورزش‌های مختلف با توجه به اقلیم هر منطقه را گامی مؤثر در جهت جذب گردشگر ورزشی عنوان کردند. [عباسی و همکاران \(۲۰۱۷\)](#) نیز تبلیغات و اطلاع‌رسانی، عوامل محیطی، زیرساخت‌ها، امکانات اقامتی-رفاهی و عوامل فرهنگی-اجتماعی، عوامل فنی و ایمنی را مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر جذب توریسم ماجراجویانه بیان کردند. برگزاری دوره‌ای و منظم مسابقات و جشنواره‌های ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه در کشور، شناسایی الگوهای موفق گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه، تجهیز شبکه حمل‌ونقل عمومی در جهت استفاده بیشتر عموم اقشار جامعه از جاذبه‌ها و فرصت‌های گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه، ایجاد هماهنگی بین نهادهایی مانند رسانه با فدراسیون ورزش همگانی و رشته‌های تفریحی و ماجراجویانه به‌منظور معرفی آن به اقشار جامعه و تبلیغات مناسب، حمایت مادی و معنوی دولت و نهادهای وابسته به ورزش از سرمایه‌گذاران در حوزه گردشگری ورزش‌های ماجراجویانه و تفریحی و تشکیل کارگروه‌های تخصصی در بحث امکان‌سنجی مناطق مختلف کشور و رشته‌های ورزشی تفریحی و ماجراجویانه قابل اجرا از جمله راهکارهای شناسایی شده در این بخش است که با بخشی از نتایج تحقیق [خسروی‌مهر و همکاران \(۲۰۱۷\)](#) همسوست. [معین‌فرد و همکاران \(۲۰۱۴\)](#) نیز در پژوهش خود در خصوص گردشگری ورزشی-تفریحی، راهکارهایی را مانند توسعه راهبرد برگزاری رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی در مناطق دارای ظرفیت گردشگری ورزشی تفریحی، ایجاد سایت‌های مخصوص گردشگری ورزشی تفریحی در مناطق مختلف کشور، تدوین و اجرای نظامی جامع برای آنالیز و ارزیابی مداوم فواید گوناگون گردشگری ورزشی تفریحی برای کشور، معرفی صنعت گردشگری ورزشی تفریحی به جامعه با انجام تبلیغات و بازاریابی در این زمینه، ایجاد نظامی برای معرفی جاذبه‌های گردشگری ورزشی تفریحی در حاشیه رویدادهای ورزشی و تدوین نظامی به‌منظور جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در گردشگری ورزشی تفریحی را پیشنهاد کردند.

با توجه به اینکه گردشگری ورزش‌های ماجراجویانه در کشورهای مختلف میزان متفاوتی از رشد را تجربه کرده است و روند رو به رشد، رسمی‌سازی و ظهور بیشتر آن در رویدادهای رقابتی مانند المپیک قابل مشاهده است، بنابراین نتایج پژوهش حاضر می‌تواند نقشه راهی برای سازمان‌های متولی ورزش، سلامت، اوقات فراغت و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات این فعالیت‌ها برای شناخت پدیده فعالیت‌های ورزشی ماجراجویانه و تصمیم‌گیری بهتر در خصوص برخورد متناسب باشد. فعالان حوزه گردشگری اعم از اشخاص و نیز سازمان‌های دولتی و یا خصوصی می‌توانند از نقاط قوت و فرصت‌های موجود و استعدادیابی این قوت‌ها و فرصت‌ها و به‌الفعل رساندن این بالقوه‌ها، انواع مختلفی ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه را برای گردشگران فراهم سازند. دامنه گسترده‌ای از این ورزش‌ها به‌علت سادگی و کوتاه بودن فرایند آموزشی بسیار پرتعدادند. برخی دیگر از این نوع ورزش‌ها در ذات خود، به‌سبب پیش‌بینی‌ناپذیری و هیجانی بودنشان پرتعدادند، بنابراین در توسعه و برنامه‌ریزی برای ترویج و گسترش این نوع ورزش‌ها باید به ماهیت آنها توجه کرد و همچنین نیاز مخاطبان این نوع ورزش‌ها هم باید بررسی شود تا به بهترین نحو در خصوص نحوه برنامه‌ریزی و توسعه ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه، تصمیم‌گیری شود. به‌طور مثال برخی رشته‌های ماجراجویانه، بیشتر به‌سبب ماهیت بی‌برنامه بودن آنهاست که مخاطب را به سمت خود کشانده است، اگر به این ورزش، شکل منظمی داده شود و به حالت یکنواخت درآید، آن ورزش نقطه قوت خود را از دست خواهد داد. بنابراین باید در تمامی اقداماتی که در زمینه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه انجام می‌گیرد، نهایت دقت اعمال شود. همچنین حمایت‌های لازم از محققان علاقه‌مند به این زمینه انجام گیرد تا پژوهش‌های مکمل بیشتری در این زمینه انجام شود.

زیرا با وجود انجام پژوهش حاضر و پژوهش‌های گذشته، هنوز جا برای انجام پژوهش‌های بیشتر در زمینه گردشگری ورزش‌های تفریحی و ماجراجویانه وجود دارد.

تقدیر و تشکر

نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از همه شرکت‌کنندگان در پژوهش به سبب شرکت در مصاحبه و ارائه نظرهای ارزشمند سپاسگزاری کنند.

References

- [Abbasi, S., Rajayan, B., & Ishraqi, H. \(2017\). *Investigating and prioritizing adventure tourism attraction strategies in order to develop sport tourism in Isfahan province*. The Second International Conference on Applied Research in Physical Education and Sport Sciences, Tehran, Iran. \(In Persian\)](#)
- [Abdinian, F. \(2017\). *Analysis of sports tourism situation with emphasis on adventure activity in Isfahan province using SOAR model* The second international conference on management and business, Tabriz, Iran. \(In Persian\)](#)
- [Aliabadi, S., & Hessami, S. \(2015\). Feasibility study of Functional link between Ecotourism and Sport Tourism in Iran Case Study \(Kurdistan Province\). *Applied Research in Sport Management*, 3\(3\), 43-50. \(In Persian\)](#)
- [Amin Rostamkolae, N., & Poursoltani, H. \(2019\). Affecting factors on the development of sports tourism with emphasis on sports natural attractions in Alborz Province. *Applied Research in Sport Management*, 8\(2\), 109-116. \(In Persian\)](#)
- [Beigi, H. \(2021\). Investigating the Role of Indigenous-Local Sport Offerings in Guilan Tourism Development Based on A'WOT Integrated Model. *Sport Management and Development*, 10\(2\), 1-20. \(In Persian\)](#)
- [Darvishi, H., Sharafi, S., & Beyranvandzadeh, M. \(2020\). Assessment of Opportunities and Future Capabilities of Sports Tourism Based on Spatial Planning Approach \(Case Study: Lorestan Province\). *Geography and Environmental Planning*, 31\(3\), 1-20. \(In Persian\)](#)
- [Deveau, B. J. \(2015\). SWOT: Time to drop the negatives and SOAR. *Masters thesis of Business Administration*, the University of Prince Edward Island, Charlottetown.](#)
- [Farahani, A., & Porsoltan Zarandi, H. \(2017\). Ranking the employment share of sport tourism industry factors in development. *Applied Research in Sport Management*, 6\(2\), 107-113. \(In Persian\)](#)
- [Immonen, T., Brymer, E., Orth, D., Davids, K., Feletti, F., Liukkonen, J., & Jaakkola, T. \(2017\). Understanding action and adventure sports participation—an ecological dynamics perspective. *Sports Medicine-Open*, 3\(1\), 1-7.](#)
- [Javid, M., Asadi, H., Goodarzi, M., & Mohammadi Torkamani, E. \(2013\). The Role of the Internet and New Media in Sport Tourism Marketing. *Applied Research in Sport Management*, 1\(3\), 43-49. \(In Persian\)](#)
- [Karimi, J., Soltanian, L., & Bejani, A. \(2020\). Designing the Model of the Development of Adventure Sports Tourism: Grounded Theory. *Sport Management Studies*, 12\(60\), 61-82. \(In Persian\)](#)
- [Kellett, P., & Russell, R. \(2009\). A comparison between mainstream and action sport industries in Australia: A case study of the skateboarding cluster. *Sport Management Review*, 12\(2\), 66-78.](#)

- [Khosravimehr, H., & Ghadiri Masom, M. Rezvani, M. \(2017\). Providing sports tourism development strategies \(Case study: Minoodasht township\). *Applied Research in Sport Management*, 5\(3\), 105-115. \(In Persian\)](#)
- [Mahmodi, S., Yektayar, M., & Moharramzadeh, M. \(2022\). Developing adventure tourism strategy using the SOAR model. *Strategic Studies on Youth and Sports*. <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1148.1787>](#)
- [Mahmoudi, A., Karobi, M., & Hosseini, M. \(2017\). Investigating the role of nostalgia \(last memories\) on ski run sport tourist's behavioral intention. *Applied Research in Sport Management*, 5\(3\), 65-78. \(In Persian\)](#)
- [Majidi, C., & Moharamzadeh, M. \(2016\). Strategy of adventure sports development in Sanandaj city by SWOT analysis. *Research in Sport Management and Motor Behavior*, 6\(12\), 27-44. \(In Persian\)](#)
- [Moeinfar, M. R., Shoushinasab, P., & Kazemnejad, A. \(2014\). Strategies for Recreational Sport Tourism Development in Iran. *Sport Management and Development*, 3\(2\), 1-17. \(In Persian\)](#)
- [Moharramzadeh, M., & Imanzadeh, M. \(2019\). Presentation of a qualitative model for developing strategies for adventurous sports tourism. *Sport Management and Development*, 8\(4\), 2-17. \(In Persian\)](#)
- [Mortezaee, L., & kalate seifari, m. \(2020\). Sports tourism development with an emphasis on hidden areas. *Applied Research in Sport Management*, 8\(4\), 75-86. \(In Persian\)](#)
- [Stavros, J., Cooperrider, D., & Kelley, D. L. \(2003\). Strategic inquiry appreciative intent: inspiration to SOAR, a new framework for strategic planning. *Ai Practitioner*, 11, 1-21.](#)
- [Stavros, J. M., & Cole, M. L. \(2014\). SOARing towards positive transformation and change. *Abac Odi Journal Vision. Action. Outcome*, 1\(2\), 10-34.](#)
- [Torkildsen, G. \(2012\). *Leisure and recreation management*. Routledge.](#)
- [Zeitonly, A. H., Honari, H., & Farahani, A. \(2012\). Identification of sports tourism capabilities of Golestan province. *Contemporary Studies On Sport Management*, 1\(1\), 71-83. \(In Persian\)](#)
- [Zendeboodi, M., Shetab Bushehri, S. N., & Khatibi, A. \(2021\). Facilitating factors for the development of adventure tourism by Water Sports Approach in Khuzestan Province. *Sport Management and Development*, 10\(4\), 80-81. \(In Persian\)](#)